

Impressie bodemvragen Informatiepunt Leefomgeving (Q1 van 2025)

Opgesteld door: Marcel Cassee (Rijkswaterstaat), 14 april 2025

Inleiding

Het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) is onderdeel van Rijkswaterstaat. Het IPLO informeert de gebruikers van de Omgevingswet (Ow) over de juridische uitleg en praktische toepassingen van de Ow, de onderliggende regelgeving en de digitale voorzieningen. Het IPLO beantwoordt ook vragen over de bodemregelgeving. Deze memo gaat vooral over de aan de Ow gerelateerde vragen. En over de bodempagina's op de website van het IPLO en andere implementatie-ondersteuning.

I. Vraagafhandeling bodem en Ow

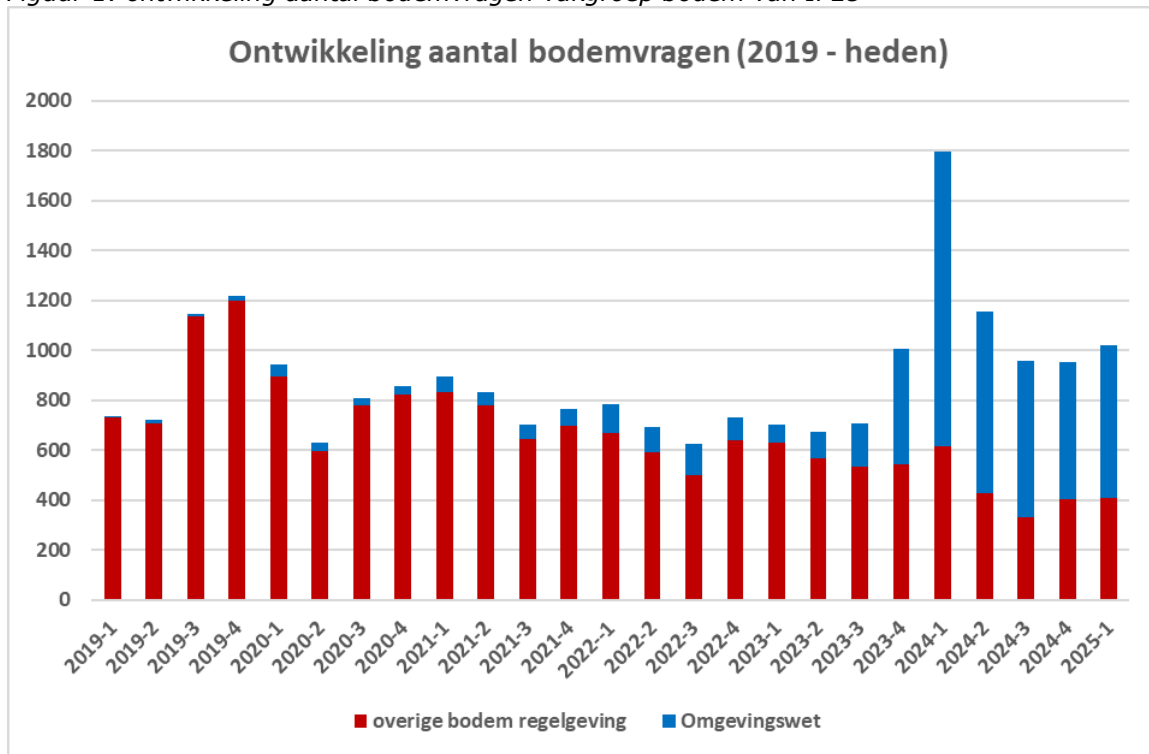
Belangrijkste signalen

1. Het aantal vragen dat IPLO ontvangt over de bodemregels onder de Ow stabiliseert, maar daalt voorsnog niet tot het niveau van voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het laat zien dat de uitvoeringspraktijk weliswaar met de nieuwe regels kan werken en er zich geen grote problemen voordoen. Tegelijkertijd laten de vragen ook zien dat de praktijk nog duidelijk moet wennen aan het nieuwe stelsel, de systematiek van het Bal en de verder doorgezette decentralisatie. Bepaalde algemene stelselkeuzes blijken niet altijd even logisch en gelukkig uit te pakken voor het bodemwerkveld. Nieuwe jurisprudentie ontbreekt voorsnog.
2. Zowel decentrale overheden als het bedrijfsleven moeten wennen aan de overgang van de Wbb naar de instrumenten uit de Ow. De algemene regels uit het Bal zijn niet altijd passend voor een geplande sanering. En het werken met maatwerk is nog niet vanzelfsprekend. Gemeenten moeten wennen aan hun nieuwe taak als bevoegd gezag en missen soms instrumenten om een sanering te kunnen afdwingen. Bij verontreinigingen die onder de zorgplicht vallen maar waarbij de veroorzaker niet bekend is en de eigenaar niet aanspreekbaar is, zit achter de vraag wie bevoegd gezag is ook de vraag wie de sanering betaalt.
3. Het maken van regels in het omgevingsplan is nog niet zo eenvoudig, bijvoorbeeld voor functiewijzingen in relatie tot een bodemverontreiniging, bouwen op bodemgevoelige locaties of over opkomende verontreinigingen en PFAS. Gemeenten hebben behoefte aan voorbeeldregels en het uitwisselen van ervaringen en goede voorbeelden.
4. Voor het afhandelen van vergunningaanvragen en sommige meldingen is afstemming en samenwerking tussen verschillende bestuursorganen nodig. Dat blijkt nog niet zo eenvoudig en vanzelfsprekend te zijn. Er is soms ook onduidelijkheid over de bevoegdheden. En er vinden nog steeds discussies plaats over het basistakenpakket.
5. Bevoegde overheden geven aan dat de naleving van de algemene regels door initiatiefnemers soms nog te wensen overlaat. Bevoegde overheden zijn erg gefocust op het beoordelen van meldingen. Mede door de inrichting van het Omgevingsloket komt er een veelheid van informatie in het zaakstelsel binnen en zijn zij meer tijd kwijt aan de meldingen en informatieplichten. Tegelijkertijd vragen de bevoegde gezagen Bal ook vaak extra (onderliggende) gegevens op bij de melder, bijvoorbeeld een rapport van een bodemonderzoek of de onderliggende gegevens bij een milieuverklaring bodemkwaliteit. Vervolgens constateren zij dat deze gegevens niet voldoen of in overeenstemming zijn met de Regeling bodemkwaliteit 2022 of met een normdocument, BRL of protocol. Dit terwijl handhaving op de naleving van die regels de bevoegdheid is van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). De focus op het beoordelen van deze informatie kan ten koste gaan van het vrije veld toezicht.
6. Het bedrijfsleven geeft aan dat de bevoegde overheden de algemene regels soms verschillend interpreteren. En dat zij veel tijd kwijt zijn aan het aanleveren van extra (onderzoeks)gegevens en aan discussies met het bevoegd gezag. Dit is voor bedrijven die het goed willen doen geen stimulans op de meldplichten te blijven naleven.

Ontwikkeling aantal vragen

- In Q1 zijn aan het IPLO circa 8.216 vragen gesteld. Dat is iets meer dan in Q4 (8.952 vragen, -10%) maar minder dan in Q1 van 2024 (13.752 vragen, -40%). Ca. 30% van de vragen gaat over het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De rest gaat over de inhoudelijke onderwerpen en regels. Ca. 12% van de vragen gaat over de bodemregels.
- In Q1 zijn 1.019 vragen over de bodemregelgeving gesteld. Dat is iets hoger dan de voorgaande twee kwartalen (+7%). Het aantal vragen in Q1 is fors lager dan het aantal uit Q1 van 2024 (1.794 vragen, -53%), maar nog wel beduidend hoger dan in Q1 van 2023 (702 vragen, +45%). Dit laat zien dat hoewel de uitvoeringspraktijk redelijk bekend is met de nieuwe regels er nog wel meer vragen en knelpunten in de praktijk spelen dan voor de inwerkingtreding van de Ow.

Figuur 1: ontwikkeling aantal bodemvragen vakgroep bodem van IPLO

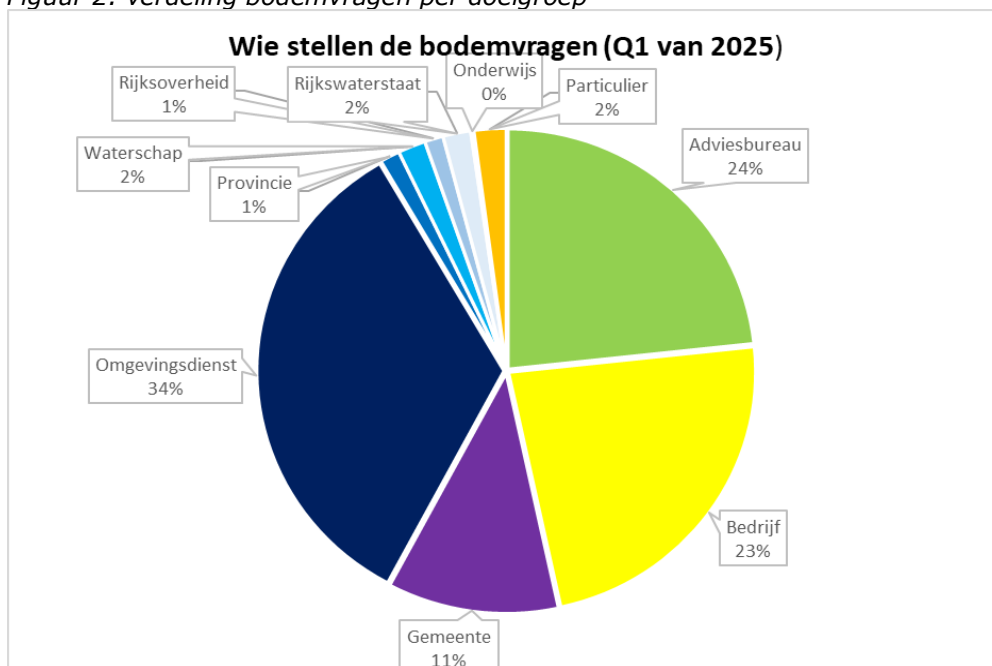
Soort binnenkomst

Ca. 18% van de bodemvragen is telefonisch gesteld en ca. 3% is gesteld via andere loketten of routes. De overige 79% is via het webformulier of per email gesteld.

Wie stellen de vragen

51% van de bodemvragen is gesteld door overheden, voor het grootste deel door omgevingsdiensten en iets mindere mate gemeenten. Dat is iets meer dan in Q4 van 2024 (47%). Daarnaast is 47% van de vragen is gesteld door het bedrijfsleven, waaronder veel vragen over de regels uit de Regeling bodemkwaliteit 2022 (milieuverklaringen, Kwalibo), meldverplichtingen uit het Bal en de wettelijke taken. Ongeveer 2% van de vragen is gesteld door particulieren.

Figuur 2: verdeling bodemvragen per doelgroep

Inhoudelijke analyse van de vragen

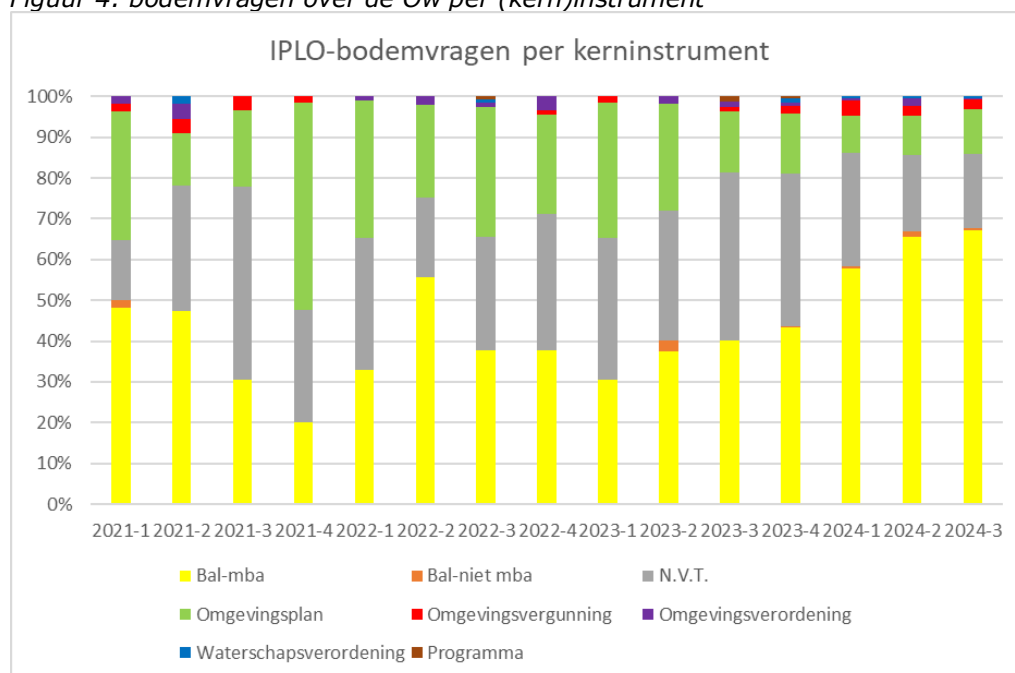
- Van alle bodemvragen aan het IPLO uit Q1 gaat 60% over de regels onder de Ow (+3% t.o.v. Q4 van 2024). De meeste vragen gaan over de regels voor de milieubelastende activiteiten voor bodemactiviteiten (graven, saneren, opslaan en toepassen) en over bodembescherming, de zorgplicht en overgangsrecht. Het aantal vragen over het omgevingsplan is beperkt, hoewel het aantal vragen over (de bruidsschatregels over) bouwen op bodemgevoelige locaties en over bodemkwaliteit bij functiewijzingen gaan.
- Het restant van de bodemvragen gaat over regelgeving dat buiten het Ow-stelsel valt, maar daar wel nauw mee in verband staat. Een groot deel daarvan gaat over de regels voor milieuverklaringen bodemkwaliteit uit de Regeling bodemkwaliteit 2022. Daarnaast gaan de vragen over wettelijke taken (o.a. erkenningen Kwalibo) en over interpretatie van beoordelingsrichtlijnen.

Tabel 1: verdeling vragen per onderwerp (Q1 van 2025)

Categorie	Onderwerpen	Percentage
OW-Bodem	Regels graven/saneren verontreinigde bodem, overgangsrecht, zorgplicht	25%
OW-Bodembescherming mba's	Regels over bodembescherming in het Bal en BB-CVM	15%
OW-Grond, bagger, bouwstoffen	Regels opslaan en toepassen van grond, baggerspecie en bouwstoffen	17%
Ow-Grondwater	Grondwaterkwaliteit, -sanering en bodemenergiesystemen	3%
TOTAAL bodemregelgeving onder Omgevingswet		60%
BO-Beoordelingsrichtlijnen	Interpretatieloket normdocumenten (BRL, protocollen, NEN-normen)	7%
BO-Besluit Bodemkwaliteit	Definities, Kwalibo, Milieuverklaringen bodemkwaliteit	13%
BO-Bodemsanering	Wet bodembescherming, BUS, financiering bodemsanering	3%
BO-Informatiebeheer bodem	Bodemloket, bodeminformatiebeheer	3%
BO-Instrumenten	Websites, instrumenten, relatie met maatschappelijke opgaven	<1%
BO-Meldkamer Bodemkwaliteit	Meldpunt bodemkwaliteit	3%
BO-Wettelijke taken	Erkenningen, verklaringen niet reinigbaarheid, baggerspecieverklaringen	11%
TOTAAL overige bodemregelgeving		40%

Circa 68% van de Ow gerelateerde bodemvragen uit Q1 gaat over de milieubelastende activiteiten uit het Bal. Een kleiner deel van de vragen (8%) is niet direct gerelateerd aan een kerninstrument uit de Ow, waaronder vragen over het melden van bodemactiviteiten via het Omgevingsloket of over het overgangsrecht uit de Aanvullingswet bodem. Het aandeel vragen over het instrument omgevingsplan bedraagt slechts 8%. Dat is fors lager dan voor de inwerkingtreding van de Ow.

Figuur 4: bodemvragen over de Ow per (kern)instrument

Hieronder staat een overzicht van de onderwerpen waarover de meeste vragen zijn gesteld:

1. Regels voor graven en saneren uit het Bal
2. Zorgplicht en ongewoon voorval
3. Bouwen op bodemgevoelige locaties
4. Regels voor bodembescherming in het Bal
5. Regels voor het opslaan van grond of baggerspecie
6. Regels voor het toepassen van grond en baggerspecie
7. Regels voor het toepassen van bouwstoffen
8. Milieuverklaring bodemkwaliteit en normen/kwaliteitseisen (Regeling bodemkwaliteit 2022)
9. Decentrale regels over grondwater
10. Regels voor bodemenergiesystemen
11. Bodem in het omgevingsplan
12. Melden van bodemactiviteiten via het Omgevingsloket

1. Regels voor graven en saneren onder het Bal

Een groot van de vragen gaat over de regels voor de milieubelastende activiteiten (mba's) voor graven in de bodem en saneren van de bodem. Kenmerkend bij de vragen is dat de uitvoeringspraktijk duidelijk nog moet wennen aan de overgang van de Wbb naar de regels uit het Bal in combinatie met andere instrumenten van de Ow.

De meeste vragen gaan over:

- Het onderscheid tussen de beide activiteiten en hoe omgegaan moet worden bij de samenloop van beide activiteiten (signaal over de dubbele meldingsplicht die ook al als uitvoeringsknelpunt geregistreerd staat).
- Ook gaan de vragen over de samenloop met andere activiteiten zoals bijvoorbeeld ontgrondingen of beperkinggebiedactiviteiten. Of over graven of saneren binnen een complex bedrijf, waarbij dan de vraag is wie bevoegd gezag is en ook of de vergunning eerst gewijzigd moet worden.
- De meld- en informatieverplichtingen voor de mba's, de wijze waarop (onverwachte) wijzigingen doorgegeven moeten worden en wat dit betekent voor de meldtermijnen. Ook zijn door Omgevingsdiensten vragen gesteld of er sprake is van een maximale geldigheidstermijn voor een melding als de initiatiefnemer niet start met de activiteit (het Bal kent deze geldigheidstermijn niet)
- Bevoegde overheden geven signalen af dat de meld- en informatieplichten alsmede de inhoudelijke voorschriften voor graven in de bodem niet altijd nageleefd worden. Initiatiefnemers geven daarentegen aan dat bevoegde gezagen vaak naar aanleiding van meldingen en informatieplichten extra gegevens opvragen zonder dat daar in het Bal en/of omgevingsplan regels voor opgenomen zijn. Ook geven zij aan dat de regels verschillend geïnterpreteerd worden
- De regels voor voorgaand bodemonderzoek: o.a. hoe te bepalen of een verkennend of nader bodemonderzoek nodig is, in hoeverre uit het bodemonderzoek een partijindeling gemaakt kan worden, hoe lang een bodemonderzoek geldig is en of het aanleveren van een xml-bestand verplicht gaat worden (hiervoor is een wijziging van de Omgevingsregeling in voorbereiding).
- De inhoudelijke voorschriften bij graven en saneren, bijvoorbeeld de voorwaarden voor gescheiden ontgraven (relatie met artikel 5.11 derde lid van de Regeling bodemkwaliteit 2022, tijdelijk uitnemen, herschikken, wanneer milieukundige begeleiding verplicht is en de mogelijkheden voor maatwerkvoorschriften.
- Het toepassingsbereik van de activiteiten, bijvoorbeeld of sprake is van één of meerdere activiteiten bij kleinschalig grondverzet in een groter gebied, hoe je om moet gaan met een graafactiviteit in een bodem die deels beneden en deels boven de interventiewaarde verontreinigd is en hoe om te gaan met niet genormeerde stoffen zoals PFAS. Ook gaan vragen of het aanbrengen van funderingspalen, het mechanisch boren en wegzuigen van grond onder het toepassingsbereik van de mba graven valt.
- Wanneer je verplicht bent de mba saneren van de bodem te gebruiken (bijvoorbeeld bij een vrijwillige sanering), hoe de begrenzing van de locatie gelegd moet worden en of je af mag wijken van de terugsaneerwaarde uit het Bal. Opvallend is dat zowel initiatiefnemers als bevoegde overheden niet altijd gebruik willen maken van de mogelijkheid om met maatwerkvoorschriften af te wijken als de beoogde saneringsaanpak (bijvoorbeeld terugsaneerwaarde of dikte leeflaag) afwijkt van het Bal. Dit terwijl onder de voormalige Wet bodembescherming ook vaak voor afwijkende saneringsaanpakken gekozen werd en waarover het bevoegd gezag Wbb dan een besluit nam in een beschikking op het saneringsplan.

- Er zijn enkele vragen gesteld over de mogelijkheden om met raamsaneringsplannen en deelsaneringen te werken. Verder gaan de vragen over de relatie met het instrument toevalsvondst bodem.

Het IPLO heeft een rubriek met [vragen over graven en saneren van de bodem](#) op de website geplaatst en vult deze regelmatig aan met nieuwe informatie. Ook de stroomschema's over graven in de bodem en saneren van de bodem zijn aangepast.

Over overgangsrecht uit de Aanvullingswet bodem komen nog steeds wel vragen, maar het aantal vragen is lager dan in 2023 en 2024. Die vragen zijn zowel algemeen van aard en heel specifiek. Steeds meer vragen gaan over de nazorg en gebruiksbependingen bij afdekkingen van saneringen en welke regels er gelden als er door zo'n afdekking wordt gegraven. Naar aanleiding van de vragen uit 2024 is de [Redeneerlijn overgangsrecht Aanvullingswet bodem aangepast](#). Bij vragen over overgangsrecht wordt ook soms de relatie met andere (bijkomende) activiteiten gelegd zoals het onttrekken van grondwater en het lozen van vrijkomend afvalwater.

Ook over de Wkpb komen nog steeds vragen. Die vragen hebben te maken met de hercodering van bestaande registraties. Maar er komen ook meer vragen over de mogelijkheden om het instandhouden van een afdekking via een kadastrale registratie kenbaar te maken door het nemen van een maatwerkbesluit.

2. Zorgplicht en ongewoon voorval

Net zoals in Q4 gaan er wat meer vragen dan voorheen over de zorgplicht en het ongewoon voorval. De vragen gingen o.a. over:

- Het onderscheid tussen ongewoon voorval en de verschillende zorgplichten uit het stelsel
- In hoeverre artikel 13 van de Wet bodembescherming van toepassing is als sprake is van een verontreiniging die gerelateerd is aan bedrijfsactiviteiten binnen een voormalige inrichting
- wie bevoegd gezag is (en achterliggend vraagstuk wie opdraait voor de kosten als de veroorzaker niet bekend is en de eigenaar niets te verwijten valt)
- de wijze van melden aan het bevoegd gezag (wel of niet via het Omgevingsloket)
- in hoeverre een restverontreiniging mogelijk is en hoe om te gaan met het criterium redelijkerwijs
- omgang met verontreiniging met PFAS en drugsdumpingen
- Bepalen van de terugsaneerwaarde voor niet genormeerde stoffen

3. Bouwen op bodemgevoelige locaties

Met name gemeenten maar in iets mindere mate ook wel omgevingsdiensten stellen vragen over de regels voor het bouwen van bodemgevoelige gebouwen op bodemgevoelige locaties. Dit is wel opmerkelijk omdat het IPLO onder de oude regelgeving nauwelijks vragen kreeg over bodemverontreiniging in relatie tot de regels uit de bouwverordening. Gemeenten zijn zich niet altijd bewust dat deze regels nu (via de bruidsschat) in het (tijdelijk deel van het) omgevingsplan staan en stellen interpretatievragen over hun eigen decentrale regels. Zij vergelijken de regels met de regels uit de voormalige bouwverordening en stellen vragen over uitzonderingen op de vergunningplicht. Zo komen er vragen in hoeverre afgezien kan worden van de verplichting om bodemonderzoek in te dienen bij een aanvraag om een omgevingsvergunning (uitgestelde inwerkingtreding van de omgevingsvergunning) als de locatie nog niet goed toegankelijk is voor het uitvoeren van bodemonderzoek. In onze antwoorden geven we aan dat bij de vergunningaanvraag een voorafgaand bodemonderzoek moet zitten op basis waarvan getoetst kan worden aan de waarde voor toelaatbare kwaliteit uit het omgevingsplan. Ook leggen we uit dat soms volstaan kan worden met een vooronderzoek (indien locatie onverdacht) of dat nader onderzoek ter afperking van een verontreiniging wel later kan plaatsvinden.

Er zijn ook vragen gesteld over tijdelijke bouwwerken, kassen, functiewijzingen bij interne verbouwingen en functiewijzingen zonder bouwwerkzaamheden. Ook gaan er vragen over de begrenzing van de bodemgevoelige locatie en tot hoever er sanerende maatregelen nodig zijn. Opvallend is dat er vanuit meerdere plaatsen in het land vragen zijn gesteld over het bouwen in een gebied dat juridisch gezien oppervlaktewater is. Sommige gemeenten zijn al bezig met het overzetten van de regels uit de bruidsschat naar het omgevingsplan en stellen daar vragen over.

4. Regels voor bodembescherming in het Bal

Op het gebied van bodembescherming gaan veel vragen over het eindonderzoek bodem, opslagtanks, bodembeschermende voorzieningen bij andere milieubelastende activiteiten en het BB-CVM. Door de komst van de Ow kijken bedrijven vaak met een nieuwe bril naar hun eigen activiteiten. En stellen dan kritische vragen over verplichtingen die voor de komst van de Ow ook al waren voorgeschreven. Nieuwe wetgeving creëert dus ook een hernieuwd bewustzijn. Hieronder nog enkele specifieke signalen:

- Vragen vanuit bevoegd gezag over het ontbreken van informatieplichten bij ondergrondse opslagtanks;
 - Informatieplicht bij afgekeurde tank
 - Informatieplicht bij verwijderen of onklaar maken opslagtankHet bevoegd gezag wordt over deze zaken niet geïnformeerd, omdat de informatieplicht volgt uit de aangewezen normdocumenten (BRL-K902/BRL-K904), waardoor dit niet inzichtelijk is in omgevingsloket. Dit punt wordt meegenomen in voorgenomen wijziging van het Bal (Verzamelbesluit bodem en water 2026)
- Signaal vanuit bedrijfsleven dat bevoegde gezagen bij eindonderzoek bodem vragen naar elk afzonderlijk stofje (op CAS-niveau) terwijl onder Activiteitenbesluit naar stofgroepen werd gevraagd. Er is in Bal echter geen wijziging t.o.v. Activiteitenbesluit doorgevoerd. Niettemin interpreteren bepaalde bevoegde overheden dit wel anders dan onder de oude regelgeving. Dit signaal is al bekend bij ministerie van I&W.
- Melden van mobiele tanks en uitvoeren eindonderzoek bodem is verplicht volgens paragraaf 4.94. Dit wordt als zware eis ervaren. Wanneer een mobiele tank maar enkele dagen staat of regelmatig verplaatst (bijv. op bouwplaatsen) kan bodemonderzoek dat inderdaad als een zware eis worden gezien. Maar hier kan bevoegd gezag wel gemotiveerd van afwijken. Meldingen kan niet van worden afgeweken. Dit punt is bekend bij het ministerie van VRO en hier gaat later naar gekeken worden.

5. Regels voor het opslaan van grond of baggerspecie

Over het opslaan van grond of baggerspecie worden nog steeds veel vragen gesteld. Het werkveld moet nog wennen aan de verschillen met de regels onder het Activiteitenbesluit en met name het Besluit bodemkwaliteit. Initiatiefnemers en omgevingsdiensten geven aan dat de regels voor kortdurende tijdelijke opslag zwaarder zijn geworden dan onder de oude regelgeving. De vragen over opslaan van grond of baggerspecie gaan o.a. over:

- De samenloop tussen de mba opslaan van grond of baggerspecie en de mba grondbank of grondreinigingsbedrijf, maar ook over het onderscheid tussen opslaan bij de mba's graven in de bodem of bij de mba toepassen van grond of baggerspecie
- de wijze van melden (per activiteit in plaats van per partij) en welke formulieren in het Omgevingsloket gekozen moeten worden
- de regels voor het samenvoegen van partijen (welke uitzonderingen zijn er, de relatie met de mba graven in de bodem en met de BRL 9335)
- wanneer het uitvoeren van een eindonderzoek bodem verplicht is
- de noodzaak voor bodembeschermende voorzieningen (indien sprake is van een vergunningplicht)
- wanneer er sprake is van een vergunningplicht en op welke manier de kwaliteit van de grond aangetoond mag worden (niet perse via een milieuverklaring bodemkwaliteit)
- mogelijkheden voor maatwerkregels in het omgevingsplan, bijvoorbeeld ter voorkoming van verstuing.

6. Regels voor het toepassen van grond of baggerspecie

De vragen over het toepassen van grond of baggerspecie gingen o.a. over:

- de meld- en informatieplichten voor toepassingen van grond, waaronder:
 - het onderscheid tussen de meld- en informatieplicht,
 - het doorgeven van wijzigingen in de gegevens en de consequenties voor de meldtermijnen
 - wanneer een milieuverklaring voor de ontvangende bodem wel/niet nodig is
 - in hoeverre het bevoegd gezag verplicht is om op een melding te reageren,
 - het ontbreken van een maximale termijn voor de geldigheid van een melding
 - wat te doen als de activiteit niet doorgaat (initiatiefnemers zoeken naar eenvoudige wijze om dit via het Omgevingsloket door te geven)
- de functionaliteit van de toepassing (mede in relatie tot de aangewezen functionele toepassingen) en de onderbouwing van de functionele hoeveelheid
- inhoudelijke vragen over het verspreiden van baggerspecie (o.a. onderscheid met de reguliere toepassingen, de ontvangstplicht voor het aangrenzende perceel en de uitzondering op de meldplicht)

- het onderscheid tussen de landbodem en de waterbodem (voor de vraag welke organisatie bevoegd gezag is) en hoe omgegaan moet worden met een landbodem die oppervlaktewater wordt of omgekeerd
- de aansluiting met de regels voor meststoffen en invasieve exoten
- de mogelijkheden voor maatwerkvoorschriften en -regels (er bestaand een misverstand dat er alleen maatwerk mogelijk is op de kwaliteitseisen uit het Bal)
- overgangsrecht voor het verondiepen van diepe plassen
- enkele vragen over het overzetten van de nota bodembeheer naar het omgevingsplan

7. Regels voor het toepassen van bouwstoffen

Ook over het toepassen van bouwstoffen zijn vragen gesteld. De meeste gingen over:

- de mogelijkheden voor het opnemen van maatwerkregels voor risicovolle secundaire bouwstoffen zoals staalslakken
- zorgen over toepassingen met staalslakken, met name gesteld door Omgevingsdiensten
- hergebruik van bouwstoffen zoals puin- of asfaltgranulaat in een nieuwe toepassing
- toegestane percentage bijmenging met grond of met ander bodemvreemd materiaal
- de functionaliteit van de toepassing en in hoeverre wel of geen sprake is van een werk (aan deze vragen ligt vaak een discussie tussen toepasser en bevoegd gezag ten grondslag)

8. Milieuverklaring bodemkwaliteit en normen/kwaliteitseisen (Regeling bodemkwaliteit 2022)

Opnieuw zijn veel vragen gesteld over de regels voor milieuverklaringen bodemkwaliteit (MVB) uit de Rbk 2022. Deze regels zijn van belang voor het vertrouwen in het hergebruik van bouwstoffen, grond of baggerspecie. De vragen gaan o.a. over de verantwoordelijkheden voor de afgifte en ondertekening van de MVB, de voorkeursvolgorde tussen de verschillende MVB's en hoe tussenhandelaren om moeten gaan bij het afsplitsen van partijen. Er komen ook vragen over de inhoud van de MVB, bijvoorbeeld of er bij een voorgenomen toepassing op de landbodem afgezien mag worden van de vermelding van de overige kwaliteitsklassen op de MVB. Op verzoek hebben we op de pagina over de [verklaring op grond van een partijkeuring voor grond of baggerspecie](#) enkele voorbeelden van formats voor een MVB op grond van een partijkeuring beschikbaar gesteld.

Over de verschillende typen milieuverklaringen bodemkwaliteit zijn eveneens vragen gesteld, waaronder:

- milieuverklaring op grond van een partijkeuring:
 - het rekening houden met de voorinformatie uit voorafgaand bodemonderzoek voor de partijindeling en de kwalificatie van de partij;
 - de mogelijkheden voor het herkeuren en het middelen van de resultaten
 - de rekenregels uit artikel 5.11 van de Rbk 2022
 - de regel uit het derde lid van artikel 5.11 van de Rbk 2022 over het niet gunstiger mogen kwalificeren van een partij als deze op basis van voorafgaand bodemonderzoek de kwaliteit matig verontreinigd of sterk verontreinigd heeft.
- Milieuverklaring op grond van een (water)bodemonderzoek:
 - welke onderzoeksstrategieën zijn toegestaan
 - welk standaardpakket voor de te analyseren stoffen verplicht is
- Milieuverklaring op grond van een (water)bodemkwaliteitskaart:
 - welke procedure doorlopen moet worden voor het vaststellen van een (water)bodemkwaliteitskaart
 - op welke wijze (water)bodemkwaliteitskaarten van andere bestuursorganen aanvaard kunnen worden;
- erkende kwaliteitsverklaring:
 - het verschil tussen de milieuverklaring zelf en het productcertificaat (nog steeds bestaat het misverstand dat het productcertificaat de milieuverklaring is)
 - hoe omgaan met het verstrekken van de erkende kwaliteitsverklaring en de afleverbon bij het leveren van een partij uit een productstroom (en de exacte hoeveelheid vooraf niet bekend is)
 - discussies tussen producenten, initiatiefnemers en bevoegde overheden Bal over de inhoud van de milieuverklaring, met name voor de BRL 9335 en protocol 9335-1 (in relatie tot de eisen die artikel 5.49 van de Rbk 2022 stelt)
 - initiatiefnemers en producenten geven aan dat bevoegd gezag Bal vaak de onderliggende informatie opvraagt, soms zelfs de rapportages van

- o toelatingsonderzoeken en verificatiekeuringen (en dat bevoegd gezag Bal deze gaat beoordelen en daarmee het werk van de certificerende instelling en de ILT overdoet)
 - o samenvoegen van meerdere bouwstoffen
- fabrikant eigen verklaring:
 - o gebruik van fabrikant eigen verklaringen die al voor 1 januari 2024 in gebruik zijn (ook hier bestaat een misverstand dat het ingevulde standaard format voor het verkrijgen van de registratie om fabrikant eigen verklaringen af te mogen geven de milieuverklaring zelf is)
 - o gebruik van de milieuverklaring en afleverbon bij het leveren en toepassen van tarragrond.

Verder gaan de vragen over het toetsen aan de kwaliteitseisen voor bouwstoffen uit bijlage A en voor grond of baggerspecie uit bijlage B van de Rbk 2022. Dit ondanks de beschikbaarheid van de aangepaste versie van BoToVa. Sommige vragen gaan over de uitzonderingen uit de voetnoten onder de tabellen uit deze bijlagen. Nog steeds geven vraagstellers aan dat de namen/aanduidingen voor de verschillende kwaliteitsklassen voor het toepassen op de landbodem en in oppervlaktewater verwarrend is (bijvoorbeeld de kwaliteitsklasse matig verontreinigd komt in twee verschillende betekenissen voor). De vragen gaan ook over de relatie met het handelingskader PFAS.

Tot slot gaan de vragen over de definities van bouwstoffen, grond, baggerspecie (valt een bepaald materiaal onder de definitie van grond of juist onder de definitie van een bouwstof) en over de partijdefinitie uit artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit..

9. Decentrale regels over grondwater

De regels voor grondwater onder de Ow zijn verder gedecentraliseerd. De uitvoeringspraktijk moet wennen aan het wegvallen van de Wet bodembescherming en de decentralisatie. Dit zien we aan vragen die gaan over taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Overheden hebben nog moeite met het afstemmen bij aanvragen voor vergunningen of beoordelen van meldingen. Het samenwerken tussen verschillende bestuursorganen is nog niet vanzelfsprekend, bijvoorbeeld bij het onttrekken van grondwater en de gevolgen voor het (ongewenst) verspreiden van een verontreiniging in het grondwater. De vragen gaan verder over de relatie tussen de regels uit de omgevingsverordening en de regels uit het omgevingsplan voor het bouwen op bodemgevoelige locaties. Ook gaan er nog steeds vragen over de wijze waarop resultaten van grondwateranalyses bij bodemonderzoek getoetst moeten worden. Toch zijn er ook overheden die de mogelijkheden van de instrumenten onder de Ow verkennen, bijvoorbeeld voor gebiedsgericht grondwaterbeheer via het instrument onverplicht programma.

10. Regels over bodemenergiesystemen

Het aantal vragen over bodemenergie is beperkt. De vragen gingen o.a. over:

- de relatie met onder de oude regelgeving vastgestelde lokale regels en beleidsplannen en de wijze waarop deze overgezet kunnen worden naar het omgevingsplan (o.a. regels over interferentie, maximale diepte en de vergunningplichten)
- het ontbreken van gegevens bij meldingen, mede in relatie tot de verplichte aanlevering aan de Basisregistratie Ondergrond (BRO)
- inhoudelijke vragen over het lozen van water en interferentieberekeningen
- wie bevoegd gezag is
- bodemenergiesystemen die zijn aangelegd voor inwerkingtreding van de Omgevingswet

11. Bodem in het omgevingsplan

Hoewel de meeste gemeenten nog geen bodemregels hebben overgezet naar het nieuwe deel van het omgevingsplan en dus nog (uitsluitend) werken met de bruidsschat, komen er van sommige gemeenten wel vragen over het opnemen en overzetten van bodemregels naar het omgevingsplan. Of over bestaande regels in het omgevingsplan. Inhoudelijk gaan de vragen zoal over:

- functiewijzingen in relatie tot evenwichtige toedeling van functies aan locaties (EFTAL), bijvoorbeeld in hoeverre bodemonderzoek en/of sanerende maatregelen vereist kan worden
- bouwen op bodemgevoelige locaties

- maatwerkregels over milieubelastende activiteiten (o.a. saneren van de bodem, toepassen van bouwstoffen en toepassen van grond of baggerspecie)
- kleinschalig graven in de bodem
- grondwater, bijvoorbeeld via voorbeschermingsregels die de provincie heeft gemaakt als invulling van een provinciale instructieregel uit de omgevingsverordening

Ook stellen andere overheden of initiatiefnemers vragen over (ontwerp)regels in het omgevingsplan. Die vragen gaan vaak of een (voorgenomen) omgevingsplanregel wel toegestaan. Het IPLO beperkt zich bij deze vragen tot de algemene uitleg en verwijst vraagstellers door naar de gemeente die het omgevingsplan heeft opgesteld of voornemens is dat te doen.

12. Melden van bodemactiviteiten via het Omgevingsloket

De uitvoeringspraktijk begint steeds meer te wennen aan het melden van de bodemactiviteiten (zoals graven, saneren, toepassen) via het Omgevingsloket. Maar zo af en toe stellen minder frequente gebruikers nog vragen. Of stellen medewerkers van gemeenten of omgevingsdiensten vragen. Soms weten melders niet welke formulieren zij voor bepaalde activiteiten moeten kiezen. Op de website van het IPLO is veel informatie te vinden over het melden van bodemactiviteiten waaronder stroomschema's en instructievideo's. Bevoegde overheden geven het signaal af dat voor één project vaak veel meldingen- en/of informatieplichten gelden die als losse informatie in hun zaakstelsel binnenkomen. Het kost de overheden veel tijd om te onderzoeken hoe deze gegevens zich tot elkaar verhouden. Ook geven zij aan dat de gegevens vaak onvolledig zijn. Het ministerie van I&W onderzoekt of bepaalde dubbelingen in de meld- en informatieplicht via een aanpassing van het Bal gerepareerd kan worden. Dit signaal is bekend en er worden door het ministerie van VRO, het ministerie van I&W, de VNG en ODNL aan oplossingen gewerkt.

Er komen ook vragen over in hoeverre het gebruik van het Omgevingsloket voor (het doorgeven van wijzigingen bij) meldingen en informatieplichten verplicht is. Sommige overheden staan het toe dat wijzigingen worden doorgegeven buiten het Omgevingsloket om.

Toezichthouders besteden veel tijd aan het controleren van meldingen en willen zoveel mogelijk informatie bij melders vragen om na te gaan of de voorgenomen activiteit op papier klopt. Dit leidt tot irritatie/frustratie bij de melders of kan er toe leiden dat melders voortaan maar niet meer gaan melden. Het bedrijfsleven ziet graag dat er meer tijd wordt besteed aan toezicht in het veld en vooral ook gericht op activiteiten die ten onrechte niet gemeld worden.

Afhandeling van de vragen en klanttevredenheid

- Meer dan 80% van de vragen zijn binnen 2 á 5 werkdagen beantwoord. Bij sommige vragen heeft de beantwoording iets langer geduurd omdat afstemming met het ministerie van I&W of andere organisaties nodig was. Dit is gecommuniceerd met de vraagstellers.
- Circa 4% van de bodemvragen is afgehandeld door de Frontoffice, vooral vragen over kwalibo erkenningen, het zoekmenu erkenningen en over bodemloket.nl. Het restant is afgehandeld door de vakgroep bodem al dan niet in samenwerking met andere vakgroepen en specialisten.
- Vraagstellers die het IPLO benaderen ontvangen een klanttevredenheidsonderzoek (KTO). Uit de resultaten van het KTO uit Q1 volgt voor de bodemvragen een gemiddeld cijfer van 8,2 (o.b.v. 136 reacties, ca. 14% van totaal). Dat is hoger dan voorgaande kwartalen (+0,2 á +0,3) Klanten geven aan vooral tevreden te zijn over de kwaliteit van beantwoording, de beantwoordingstermijn en de deskundigheid van de medewerkers.

Registratie van fouten in de regelgeving en signalen op de beheerlijst

Aan het IPLO kunnen ook eventuele fouten en onduidelijkheden in de regelgeving doorgegeven worden. Ook blijkt uit sommige vragen dat er fouten in de regelgeving voorkomen. Deze zijn op de zogenaamde beheerlijst regelgeving geplaatst. In Q1 zijn 5 punten toegevoegd aan de beheerlijst voor het onderdeel bodem, waaronder 2 punten over de regels voor de bodem in het Bal en 1 in het Besluit bodemkwaliteit en 2 in de Regeling bodemkwaliteit 2022. Het gaat hierbij om fouten of onduidelijkheden in de regelgeving, die met een volgend Verzamelbesluit of wijziging van de Regeling bodemkwaliteit 2022 meegenomen kunnen worden.

Een aantal van deze punten zijn gesproken in de werkgroep bodemregels in de Omgevingswet, die het ministerie van I&W advies geeft over de wat beleidsrijkere vraagstukken.

Op 1 januari 2025 is het [Verzamelbesluit Omgevingswet bodem en water 2025](#) in werking getreden. Ondertussen is het ministerie van I&W gestart met de voorbereiding voor een [Verzamelbesluit Omgevingswet bodem en water 2026](#), dat volgens planning in januari 2025 in consultatie zal gaan en per 1 januari 2026 in werking moet treden. Ook komt er een Verzamelregeling bodem 2026.

II. Bodempagina's op website iplo.nl

- In Q1 zijn 21 nieuwsberichten en twee bijeenkomsten in de evenementenkalender op de [themapagina bodem](#) geplaatst.
- Er zijn drie nieuwe pagina's beschikbaar gekomen:
 - [Samenvoegen en verwerken van RKGV](#)
 - [Voorschriften voor het tanken en opslaan van ureum \(AdBlue\)](#)
 - [Natuurlijke lozing van verontreinigd grondwater](#)
- De stroomschema's voor het [graven in de bodem](#) en het [saneren van de bodem](#) zijn aangepast
- Op een aantal webpagina's of documenten zijn wijzigingen doorgevoerd:
 - [Soil strategy in relatie tot bodem](#)
 - [Veelgestelde vragen graven en saneren](#) (enkele verduidelijken/aanvullingen en twee nieuwe vragen en antwoorden)
 - [Bodemvoorschriften saneren van de bodem \(paragraaf 4.121 Bal\)](#)
 - [Monitoring bodemsanering en aanpak spoedlocaties 2004-2024](#)
 - [Zorgplicht bodemverontreiniging](#)
 - [Bodemvoorschriften zuiveringstechnisch werk \(paragraaf 4.49 Bal\)](#)
 - [Kamerbrief Handreiking zorgplicht bij bodemverontreiniging met PFAS](#)
- Ook zijn een aantal webpagina's verduidelijkt aan de hand van feedback van gebruikers of helpdeskvragen.

III. Ondersteuning

- In Q1 hebben twee overleggen van de ambtelijke werkgroep 'bodemregels in de Ow' plaatsgevonden, waarin knelpunten rond de bodemregels onder de Omgevingswet besproken zijn tussen het Rijk en de decentrale overheden. In de werkgroep zijn ook knelpunten besproken worden die via het IPLO ingebracht zijn. Deze knelpunten zijn door ons geregistreerd op de beheerlijst voor de regelgeving. Na bespreking leidt dit tot aanpassing van de regelgeving (Bal of Rbk 2022) of verduidelijking op de IPLO website. Zo is op 1 januari 2025 het Verzamelbesluit bodem en water 2025 gepubliceerd en zijn voorbereidingen getroffen voor het Verzamelbesluit bodem 2026 (consultatie in Q1 van 2025) en de Verzamelregeling bodem 2026 (consultatie in Q2 of Q3 van 2025).
- Er zijn enkele verduidelijkingen en aanvullingen doorgevoerd in de bodempagina's uit de Wegwijzer Omgevingswet, die bedoeld is voor klantcontactcentra van gemeenten en omgevingsdiensten om te gebruiken om vragen van initiatiefnemers te kunnen beantwoorden.
- In een actualiteitsessie van het kennisnetwerk VTH van de VNG is een toelichting gegeven over de belangrijkste wijzigingen in de regelgeving naar aanleiding van signalen aan het IPLO.
- Enkele medewerkers van de vakgroep bodem van het IPLO hebben een dag meegelopen met medewerkers bodem van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant.